Hukuk Bölümü 2008/108 E., 2009/14 K.

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

Davacı vekili; müvekkilesinin 1984 yılında Kütahya'da doğduğunu, çok küçük yaşlarda anne ve babası ayrılınca, ailesi tarafından Kütahya merkez Karaöz köyünde yaşayan A. ve K. B. çiftine gayri resmi olarak evlatlık verildiğini, bu çiftin davacıya Hesna adını vererek Balkan olan soyadlarını da ekledikllerini, davacının da Hesna Balkan ismini kendi ismi olarak bildiğini, 1991 yılında Karaöz Köyü İlkokuluna kimlik ibraz etmeksizin Hesna Balkan olarak kayıt yaptırıldığını, 1994-1995 öğretim yılında -pekiyi- dereceli ve 167 numaralı diplomayı almaya hak kazandığını, H. B. adına düzenlenmiş bir kimlik ibraz edemediği için diploma düzenlenmediğini ve kendisine verilemediğini; davacı müvekkilesinin Kütahya'daki avukatı aracılığıyla mevcut durumun tespiti, H. B. adına varolan okul kayıtlarının tashihi ile asıl ismi olan Ç. S. adına diplomanın tanzimi istemi ile davalı idareye başvurduğunu; fakat davalı idarenin, 12 Ekim 2004 tarihli ve 18195 sayılı işlemle; Kütahya Merkez Karaöz Köyü İlkokulundan 1994-1995 eğitim-öğretim yılında, 16.6.1995 tarih ve 167 nolu diplomaya hak kazanan H. B. adlı kişiye ait kimlik bilgileri bulunmadığı için diploma düzenlenmediği ve Ç. S. isminde bir öğrencinin de Merkez Karaöz Köyü İlkokulunda öğrenim görmediği gerekçesiyle başvuruyu reddettiğini belirterek, sunuçta; Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 12 Ekim 2004 tarihli, ...

.../18195 sayılı kararının iptali istemiyle 10.12.2004 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ESKİŞEHİR İDARE MAHKEMESİ; 15.3.2006 gün ve E:2004/1773, K:2006/505 sayı ile, davacı her ne kadar H. B. adlı bir şahıs olmadığının tespiti ile kendi adına diplomanın düzenlenerek verilmesini talep etmekteyse de, İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca böyle bir tespitin mümkün olmaması ve diploma almaya hak kazanan H. B. adına kimlik bilgileri olmadığından hukuken var olmayan böyle bir kişi adına diploma düzenlenmemiş olması karşısında tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varıldığı gerekçesiyle, davanın reddine karar vermiş; bu karar temyiz edilmiştir.

DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ; 3.10.2007 günl ve E:2006/4542, K:2007/5044 sayı ile, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19/1 ve 4721 sayılı Medeni Kanunun 36. maddesinden bahisle; belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca, davacı Ç. S. ile H. B.'ın aynı kişi olup olmadığının özel hukuk kurallarına göre tespit edilmesi mümkün olup, dava konusu uyuşmazlığın çözümü de bu hususun tespitine dayanmakta olduğundan, bu hususa yönelik yerel Asliye Hukuk Mahkemesinin davanın görev yönünden reddine ilişkin kararının Yargıtayca onararak kesinleşmesi üzerine görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasının gerektiği; aksine bir durumun, davacının talebinin yargısal denetim dışı bırakılması sonucunu doğuracağı; bu durumda, görev uyuşmazlığı çözüme kavuşturulmadan, esas hakkında karar verilmesinde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle Eskişehir İdare Mahkemesi kararının bozulmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine, karar verilmiştir.

ESKİŞEHİR 1.İDARE MAHKEMESİ; 20.2.2008 gün ve E:2008/77 sayı ile, Mahkemelerinin davanın reddi yolunda verilen kararının Danıştay Sekizinci Dairesinin kararı ile bozulması üzerine gereğinin görüşüldüğü; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi hükmüne yer verilerek; dava dosyasının incelenmesinden, davacı vekilince 1990-1995 tarihleri arasında Merkez Karaöz Köyü İlkokulunu bitiren H. B.'ın Ç. S. ile aynı kişi olduğunun tespiti istemiyle, Kütahya 2.Asliye Hukuk Mahkemesine açılan davada Mahkemenin 13.4.2005 gün ve E:2005/27, K:2005/82 sayılı kararı ile davanın görev yönünden reddedilmesi üzerine davacının Mahkemelerinde H. B. adlı bir şahıs olmadığının tespiti ile H. B. adına varolan okul kayıtlarının düzeltilmesi ve kendi adına diploma düzenlenerek verilmesi talebiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılan davayı açtığının anlaşıldığı; bu durumda yukarıda belirtilen mevzuat hükmü uyarınca davacı Ç.S. ile H.B.'ın aynı kişi olup olmadığının özel hukuk kurallarına göre tespit edilmesi mümkün olup, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün de bu hususun tespitine dayanmakta olduğundan ve bu hususa yönelik yerel Asliye Hukuk Mahkemesinin davanın görev yönünden reddine ilişkin kararının Yargıtayca onanarak kesinleşmesi üzerine görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması gerektiği sonucuna varılmış olduğu; açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde Mahkemeleri görevli olmadığı için görevli yargı merciinin belirtilmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin vereceği karara kadar ertelenmesine karar vermiştir.

Davacı vekili; mevcut durumun tesbiti, H. B. adına varolan okul kayıtlarının tashihi ile asıl ismi olan Ç. S. adına diplomanın tanzimi istemi ile Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurmuş olduklarını, fakat idarenin 12 Ekim 2004 tarihli ve ...

.../18195 sayılı kararı ile davacı müvekkilenin istemini reddettiğini; İdarenin anılan kararının iptali istemi ile 10/12/2004 tarihinde Eskişehir İdare Mahkemesi Başkanlığı'na başvurduklarını; bu istemlerine ilişkin yargılamanın Eskişehir İdare Mahkemesi'nin 2004/1773 E. Sayılı dosyasında devam etmekte olduğunu; fakat İYUK'un "idari dava türleri"ni sayan 2. maddesinde "tespit davası" yer almadığı için mahkemelerinde dava açmak zaruretinin hasıl olduğunu belirterek; davacıyı gayri resmi yoldan evlatlık edinen A. B. ve K. B. aleyhine, 15.2.2005 gününde, "Kütahya Merkez Karaöz Köyü İlkokulu'nda 1990-1995 yılları arasında H. B. adı ile öğrenim gören kimsenin davacı müvekkil Ç. S. olduğunun tespitine karar verilmesi" istemiyle adli yargı yerinde tespit davası açmıştır.

KÜTAHYA ASLİYE 2. HUKUK MAHKEMESİ; 13.4.2005 gün ve E:2005/27, K:2005/82 sayı ile, dava dilekçesini özetleyerek; davetiye tebliğine rağmen davalı A. B.'ın duruşmaya katılmadığı, diğer davalı K. B.'ın duruşmaya katılarak davacıyı 3 yaşında iken asıl annesinin çocuğa bakamayacağını söylemesi nedeniyle öz annesi E.'dan gayri resmi şekilde evlatlık aldığını, H. B. ismini kendisinin koyduğunu ve bu isimle okula yazdırdığını, davacının ilkokuldan mezun olmasına rağmen nüfus cüzdanında asıl ismi olan Ç. S. isminin yazması nedeniyle, okul idaresinin diploma düzenlemediğini söylemiş olduğu; davacının tespit isteminin, Milli Eğitim Müdürlüğüne ilkokul diplomasının düzenlenmesi amacıyla yaptığı müracaatın reddi nedeniyle açtığı idari davaya delil oluşturma amacını taşıdığı; oysa tespit davası eda davasının öncüsü niteliğinde olup, tespit davası açılabilmesi için hukuki menfaat bulunması; yani bu tespit hükmünü takiben adli yargıda bir eda davasının açılma imkanının bulunmasının gerektiği; Mahkemelerince davacının talebi doğrultusunda verilecek tespit hükmü sonrasında adli yargıda herhangi bir dava açılması söz konusu olmayıp, davanın idari yargıda açılan davaya delil oluşturmak amacıyla açıldığının açıkça anlaşılmakta olduğu; Davacının asıl amacının Milli Eğitim Müdürlüğünce diploma düzenlenmesine ilişkin talebin reddi konusundaki idari kararın kaldırılmasını sağlamak ve böylece diplomasına kavuşmak olduğundan, bu konuda yargılama yapma ve karar verme yetkisinin idari yargıya ait bulunduğu; Davacı idari yargıda dava açtığına göre, tespite konu iddiaları inceleyip bu konuda karar verme yetkisinin de idari yargıya ait olacağı; öte yandan husumetin Milli Eğitim Bakanlığına yöneltilmesi gerekirken, davacıyı gayri resmi yoldan evlatlık edinen kişilere yöneltilmesi yasaya aykırı ve bu yönden de davanın reddi gerekiyor ise de, öncelikli görev hususunda karar verilmesi zorunlu olduğundan mahkemelerinin görevsizliğine karar verildiği aşağıdaki hükmün kurulduğu; gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere; dava İdari yargının görev alanına girdiğinden dava dilekçesinin görev nedeniyle REDDİNE, karar vermiş; bu karar Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 17.10.2005 gün ve E:2005/11884, K:2005/14185 sayılı kararıyla onanmak suretiyle

kesinleşmiştir.

Adli yargı yerinde daha sonraki tarihte dava açılmasına karşın, daha önce sonuçlanmış; görevli merciin belirlenmesi için İdari yargı yerince Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru yapılmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 02.02.2009 günlü toplantısında; Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, 2247 sayılı Yasa'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun başvurunun reddi gerektiğine ilişkin sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesinde, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir" hükmü yer almış, 19. maddesinde, "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler. (Değişik fıkra: 21/01/1982 - 2592/6 md.;Değişik fıkra: 23/07/2008-5791 S.K./9.mad) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir." denilmiştir.

2247 sayılı Yasanın 19. madde hükmü ile, yargı merciilerinin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne re'sen başvurabilmelerine olanak tanınmış olup, böylece 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesine göre doğabilecek olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi bakımından daha ekonomik bir yöntem öngörülmüştür.

Buna göre, 19. madde kapsamındaki bir başvuruda da, 14. maddede öngörülen "... tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava..." koşulunun aranacağı doğaldır.

Olayda, adli yargı yerinde açılan davada husumetin A. B. ve K.B.'a yönelik bulunmasına karşılık, idari yargı yerinde açılan davada husumet Kütahya Valiliğine yöneltilmiş olduğundan, davada tarafların (davalı yönünden) aynı olması koşulu gerçekleşmemiştir.

Belirtilen duruma göre, 2247 sayılı Yasa'nın 14. ve 19. maddelerinde öngörülen koşulu taşımayan başvurunun, aynı Yasa'nın 27. maddesinde yer alan " Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan ve süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder." kuralı uyarınca reddi gerekmiştir.

SONUÇ

: 2247 sayılı Yasa'nın 14. ve 19. maddelerinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Yasanın 27. maddesi uyarınca REDDİNE, 02.02.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.